

ბიზნეს-ინჟინერინგი გეოლოგიაში

საქართველო გეოპოლიტიკური გამოწვევები და ეროვნული უსაფრთხოების დილაგა

კახა საბანაძე
სტუ-ს დოქტორანტი

რეზიუმე

სტატია ეძღვნება საქართველოს გეოპოლიტიკური გამოწვევების დახასიათებას და აქედან გამომდინარე ეროვნული უსაფრთხოების სტრატეგიის შემუშავებას. ავტორი მიიჩნევს, რომ საქართველომ გარე და შიდა საფრთხეების გათვალისწინებით უნდა შეიმუშავოს ორი უმნიშვნელოვანესი დოკუმენტი. პირველი - საფრთხეების შეფასების დოკუმენტი და, აქედან გამომდინარე, მეორე - ეროვნული თავდაცვის სტრატეგია. ამ უკანასკნელის შექმნისას გათვალისწინებულ უნდა იქნეს ქვეყნის მუდმივი ეროვნული ინტერესები, ძირითადი გარე და შიდა საფრთხეები, შესაძლებლობები, რომლებიც სახელმწიფოს გააჩნია ამ საფრთხეების ნეიტრალიზებისათვის. ყველა აღნიშნული კომპონენტი უნდა გაითვალისწინოს არა ტაქტიკურ დონეზე, არამედ გრძელვადიანი, სტრატეგიული და გამოწვევების დეტალური გაანალიზების საფუძველზე.

Summary

The article is dedicated to the description of Georgia geopolitical challenges and working out of national security strategy. Author considers that Georgia should adopt two important documents considering internal and external dangers. First - the threat assessment document and, consequent, second - the national defense strategy. For the creations of the last one should be considered a permanent national interests of the country, the main external and internal dangers, the possibilities, which the government has to neutralize these dangers. All mentioned components should be estimated not on a tactical level, but on the basis of long-term, strategic and detailed analysis of challenges.

* * * * *

სახელმწიფოები უძველესი დროიდან ცდილობდნენ ხელში ჩაეგდოთ სტრატეგიული დანიშნულების სივრცეები, ბუნებრივი რესურსებით მდიდარი მიწები ან სავაჭრო გზები და ქვეყნებს შორის დამაკავშირებელი მაგისტრალები, რომელთა ფლობა თავისთავად სახელმწიფოთა ეკონომიკური განვითარებისთვის უმნიშვნელოვანესი იყო. ისტორიულად ეს შესაძლებელი იყო, როგორც წესი დიდი და ძლიერი სახელმწი-

ფოებისთვის, რომელთა მიზანი მუდმივად იყო პატარა ქვეყნების დაპყრობა ან გავლენის ქვეშ მოქცევა. როგორც ცნობილია მსოფლიო ისტორიის მანძილზე ე.წ. „დიდი აბრეშუმის გზა“ იყო ყველზე უძველესი და ამავე დროს ყველაზე დიდი ტრანსკონტინენტური სავაჭრო საქარავნო გზა, რომელიც აკავშირებდა აღმოსავლეთსა და დასავლეთს. საქართველო თავისი სამხედრო, გეოგრაფიული თუ დიპლომატიური შესაძლებლობების გათვალისწინებით ოდითგანვე ცდილობდა აეღო ინიციატივა და რეგიონში მისი აქტიური მოქმედებით მომხდარიყო არსებული გზის გაკონტროლება. ქართველები ძლიერების სხვადასხვა პერიოდში განსაკუთრებით XI-XII საუკუნეებში წარმატებულად ცდილობდნენ „აბრეშუმის გზის“ გამოყენებით ჩართულიყვნენ გლობალურ ეკონომიკურ ურთიერთობაში.

1453 წელს ანატოლიის ნახევარ კუნძულზე გაბატონდნენ ოსმალოები და დაიკავეს ბიზანტიის იმპერიის დედაქალაქი კონსტანტინეპოლი. ბიზანტიის იმპერიის დაცემამ ჩაკეტა სავაჭრო ურთიერთობები აღმოსავლეთსა და დასავლეთს შორის, საქართველო მძიმე მდგომარეობაში აღმოჩნდა. აგრესიულ ოსმალეთის იმპერიის გამოჩენამ მსოფლიო პოლიტიკაში ბიძგი მისცა დიდ გეოგრაფიულ აღმოჩენებს, რომლის მთავრი მიზანი ინდოეთსა და ჩინეთთან ახალი შემოვლით დამაკავშირებელი გზის აღმოჩენა გახდა. საქართველო ჯერ კიდევ რჩებოდა საინტერესო სივრცედ მაშინდელი დიდი სახელმწიფოებისთვის. (ოსმალეთისთვის, ირანისთვის და მოგვიანებით რუსეთის იმპერიისთვის) საბოლოოდ საქართველო XIX საუკუნეში რუსეთის იმპერიის ნაწილი გახდა, რითაც რუსეთს გზა გაეხსნა სპარსეთის ყურისა და ინდოეთისკენ.

საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ, დაიწყო აბრეშუმის გზის აღდგენის პროექტი. საქართველო კვლავ შეეცადა დაებრუნებინა თავისი ადგილი გეოპოლიტიკურ თამაშში. გადამწყვეტი როლი ითამაშა აშშ-ს სენატმა და სხვადასხვა პოლიტიკურ წრეებმა და 90-იანი წლების დასაწყისიდან სერიოზული მხარდაჭერა და პოლიტიკურ-ეკონომიკური ინტერესი გამოხატეს საქართველოს მიმართ, როგორც სატრანსპორტო დერეფნის გამოყენების თვალსაზრისით. სწორედ ამის შემდეგ 1998 წელს ქ. ბაქოში ხელმოწერილ იქნა ევროპა-კავკასია-აზიის დამაკავშირებელი დერეფნის პროექტი იგივე „ტრასეკა“. რუსულ ენერგო რესურსების დასავლეთის დომინანტური და-

მოკიდებულების გამო კავკასია დასავლეთისთვის მნიშვნელოვან სტრატეგიულ სივრცედ გადაიქცა. შემუშავებულ იქნა „ნაბუქოს“ პროექტი, რომელიც კასპიური ენერგო რესურსების საქართველოს გავლით ევროპაში გატანას გულისხმობდა. „ნაბუქოს“ პროექტი სხვადასხვა მიზეზების გამო ჩავარდა, თუმცა, პროექტის ნაწილი „ტანაპი“ და „ტაპი“ ჯერ კიდევ სიცოცხლისუნარიანია და როგორც ვარაუდობენ 2018 წლისათვის უნდა ამოქმედდეს. „ტანაპი“ ესაა მილსადენი რომელიც აზერბაიჯანულ გაზს მიაწვდის საქართველოს გავლით თურქეთს, ხოლო „ტაპი“ ამ მილსადენის გაგრძელებაა საბერძნეთის მიმართულებით.

ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანი, ბაქო-თბილისი-ერზერუმიც, საქართველოს გეოპოლი-ტიკური პოტენციალის ათვისების პროცესის ცალკეული შედეგია.

საქართველოს მცდელობა გამოიყენოს არსებული გეოპოლიტიკური შესაძლებლობები და ბუნებრივი გეოგრაფიული მდებარეობა და გახდეს გლობალური ენერგო პროექტების ერთ-ერთი „აქტორი“, უამრავ პრობლემას აწყდება, რომლის მთავრი მიზეზი მეზობელი სახელმწიფოების რუსეთის, თურქეთის გეოპოლიტიკური ინტერესებია, რასაც თან სდევს არაერთხელ დაფიქსირებული აშშ-ს გეოპოლიტიკური ინტერესები სამხრეთ კავკასიაში.

2007 წელს ვლადიმერ პუტინმა საბჭოთა კავშირის დაშლას უდიდესი გეოპოლიტიკური კატასტროფა უწოდა. მას საბჭოთა კავშირი ევრაზიულ იმპერიად წარმოუდგენია, რომელსაც დასავლეთის ალტერნატიული სიმძლავრის ფუნქცია აქვს. პუტინის სახელმწიფო პოლიტიკაც ხელახალი ალტერნატივის შექმნისკენ არის მიმართული. ნიშანდობლივია რუსული გეოპოლიტიკური სკოლის ფუძემდებლის ლ. გუმილოვისა და პუტინის მარჯვენა ხელის ევრაზიული იდეის ავტორის ა. დუგინის შემოქმედება და თეორიები. გუმილოვი თავის ნაშრომებში ანვითარებს იდეას, რომლის მიხედვითაც რუსები წარმოადგენენ თურქულ-სლავური ეთნოსის შედეგად ჩამოყალიბებულ სხვა ერებისგან განსაკუთრებულ ერს, რომელსაც აქვს სამართლებრივი საფუძველი დაამყაროს კონტროლი ევრაზიულ მიწებზე (იგულისხმება ტერიტორიები, სადაც თურქული ეთნოსია გაბნეული). ლევ გუმილოვისა და ნეოევრაზიული სკოლის წარმომადგენლთა იდეები განავითარა ა. დუგინმა, რომელიც არის პუტინის მრჩეველი და ევრაზიული კავშირის სულის ჩამდგმელი. დუგინი მიიჩნევს, რომ მხოლოდ ბიპოლარულ სივრცეშია შესაძლებელი ევრაზიულმა იმპერიამ შეინარჩუნოს სუვერენიტეტი, მისი აზრით აუცილებელია დასავლეთის ალტერნატიული ალიანსის ჩამოყალიბება. ამ გეოპოლიტიკური მისწრაფებების გათვალისწინებით რუსეთი არ დაუშვებს მის გეოპოლიტიკურ ინტერესების მქონე სივრცეების გადაბარგებას დასავლურ ბანაკში.

სამწუხაროდ, კავკასიისადმი ასეთი მისწრაფება არც პუტინით, არც დუგინით და არც გუმილოვით იწყება. მას აქვს ღრმა და შორეული ისტორიული ფესვები. კავკასიაში და, სახელდობრ,

საქართველოში რუსეთის განსაკუთრებული სახელმწიფო ინტერესების არსებობის შესახებ უამრავი პოლიტიკური და სამართლებრივი მტკიცებულებათა წარმოდგენა შეიძლება, მაგრამ ამ შემთხვევაში დავკმაყოფილდებით იმპერატორ პეტრე პირველის მიერ 1712 წელს დატოვებული პოლიტიკური ანდერძითა და თითქმის 300 წლის შემდეგ რუსეთის პრეზიდენტის დ. მედვედევის „თანამედროვე ანდერძით“.

პეტრე პირველი: „კონსტანტინოპოლისა და ინდოეთისაკენ უნდა წავიწიოთ. ამ მიზნით შევექმნათ საომარი ვითარებები, ხან თურქეთთან, ხან სპარსეთთან. ერთ-მორწმუნე კავკასიელი ძმებისათვის გავიხარჯოთ. შევეცადოთ, რომ ამა თუ იმ მხარემ მფარველობის თხოვნით მოგვმართოს. მერე კი მათ სრულ დამორჩილებას მივაღწიოთ. შევიყვანოთ ჯარი დროებით და მანამდე დავტოვოთ, სანამ საბოლოოდ იქ არ დავრჩებით“.

ამასვე ღიად და ერთმნიშვნელოვნად ადასტურებს რუსეთის პრეზიდენტის განცხადება. დ. მედვედევი: „ჩვენ კავკასიიდან უკან არ დავიხევთ, ... – არის ღირებულებები, რომლისათვისაც უნდა იბრძოლო და გაიმარჯვო, რის გარეშეც ჩვენ ვერ წარმოგვიდგენია ჩვენი ქვეყანა“.

ამდენად, რუსეთის უმთავრესი და მუდმივი ინტერესი კავკასიაში ოდითგანვე იყო და არის გეოპოლიტიკური, გეოეკონომიკური და სამხედრო გავლენის შენარჩუნება-განმტკიცება. უფრო მეტიც რუსეთი პრეტენზიას აცხადებს გეოსტრატეგიული ცენტრის სტატუსზე რეგიონალურ დონეზე მაინც. ამიტომ კავკასიის სახელმწიფოების მხრიდან ამის არ გათვალისწინება და სრული იგნორირება დაუშვებლად მიმაჩნია. დიდი ქვეყნების ასეთი მისწრაფებები თავის მეზობელ პატარა სახელმწიფოებთან მიმართებაში იყო და დარჩება მუდმივ პრობლემად.

სამხრეთ კავკასიის რეგიონის არანაკლებ მნიშვნელოვანი მოთამაშეა თურქეთი, რომელიც სამხედრო და ეკონომიკური რესურსების გათვალისწინებით აშშ-სთვის სამხრეთ კავკასიის რეგიონში ძირფასი მოკავშირეა. თურქეთის სტრატეგიული მდებარეობა, კერძოდ სიახლოვე არაბეთის ნახევარკუნძულთან და სპარსეთის ყურესთან უფრო მეტად აახლოებს ანკარასა და ვაშინგტონს.

თურქეთის გეოპოლიტიკური ინტერესი დღეს შესაძლოა არა რელურად ჟღერდეს, თუმცა, ცნობილია, რომ ხსენებულ სახელმწიფოში განსაკუთრებული პოპულარობით სარგებლობს დიდი პან-თურქული სახელმწიფოს შექმნის იდეა, რომელიც გადაიჭიმება ხმელთაშუა ზღვიდან ყინულოვან ოკეანამდე და ყველა თურქული ეთნოსის ხალხს გააერთიანებს.

არსებობს მოსაზრება, რომ საქართველოს ნატოში გაწევრიანების შემთხვევაში სავარაუდოდ ნატოს დაქვემდებარებაში მყოფი თურქული სამხედრო ძალები გამოიწვებიან საქართველოს ტერიტორიაზე, რაც თურქეთის პოზიციებს გაამყარებს და რუსეთს სომხეთთან საკომუნიკაციო გზებს გადაუკეტავს. დასავლეთის თუ თურქეთის მიერ ამ სივრცის ათვისება რუსეთისათვის გეოპოლიტიკური კატასტრო-

ფის ტოლფასი იქნება. პან-თურქული სახელმწიფოს იდეა პირდაპირ წინააღმდეგობაში მოდის რუსეთის ევრაზიულ იდეასთან, ამიტომაც, ამ შემთხვევაში არამართო დასავლეთისა და ევრაზიული სივრცის დაპირისპირებას, არამედ რუსეთ — თურქეთის აშკარა ინტერესთა წინააღმდეგობას ვხედავთ.

რეგიონში დასავლეთის, კერძოდ აშშ-ს ძირითადი ინტერესები ენერგო-მარშრუტების დივერსიფიცირებასა და რეგიონის დიდი სახელმწიფოების შესაძლო ექსპანსიის შეკავებას მოიცავს. დასავლეთს არ სურს, რომ ენერგო მარშრუტებზე კონტროლი რომელიმე ერთი მოთამაშის ხელში აღმოჩნდეს, თუნდაც ეს თურქეთი, მით უმეტეს, რუსეთი იყოს. მეორეს მხრივ, აშშ-ს ინტერესებშია, რომ ევროკავშირი რუსეთზე დამოკიდებულებისაგან თავისუფალი იყოს. ამასთანავე ახლო აღმოსავლეთში მზარდი სამხედრო დაპირისპირების ფონზე სამხრეთ კავკასიას გააჩნია სამხედრო თვალსაზრისით სტრატეგიული მნიშვნელობა, რაც განაპირობებს აშშ-ს განსაკუთრებულ დაინტერესებას რეგიონით. ახლო აღმოსავლეთში აშშ-ს ეგიდით მიმდინარე სამხედრო კამპანიის ფარგლებში ლოჯისტიკური კუთხით განსაკუთრებული დატვირთვა გააჩნია ფოთისა და ბათუმის საზღვაო პორტებს, ამასთანავე, აღსანიშნავია აშშ-ს დაინტერესება ანაკლიის ღრმანყოფანი პორტით და იმ სავაჭრო ტვირთბრუნვით, რომლის განხორციელებასაც პერსპექტივაში უზრუნველყოფს ხსენებული პორტი აზიასა და ევროპას შორის. აშშ-ს ინტერესი საქართველოს მიმართ ასევე განპირობებულია ტერორიზმის წინააღმდეგ ბრძოლითაც, კერძოდ საქართველოს ტერიტორია წარმოადგენს ერთგვარ ფილტრს, ბარიერს ყოფილი საბჭოთა კავშირის სახელმწიფოებიდან ახლო აღმოსავლეთში ტერორისტული დაჯგუფებების წევრთა გადაადგილების კონტროლის სქემაში. ცალკე აღნიშვნის ღირსია განდგომილი რეგიონების აფხაზეთის და ე.წ. სამხრეთ ოსეთის პრობლემები ტერორიზმის და ნარკოტრანზიტის საფრთხეების თვალსაზრისით. მათზე სამუხაროდ საქართველოს იურისდიქცია არ ვრცელდება, თვითონ ამ რეგიონებს არ ძალუძთ შექმნის უსაფრთხო გარემო ამ მიმართულებით.

ყოველივე ზემოაღნიშნული გავძლევს საფუძველს დავასკვნად, რომ დღეს საქართველო მისი რთული გეოპოლიტიკური სიტუაციიდან გამომდინარე მის განდგომილ რეგიონებთან ერთად საკმაოდ არამდგრად უსაფრთხოების გარემოში იმყოფება. ქვეყნისათვის უმნიშვნელოვანესია მშვიდობიანი განვითარება და სტაბილურობა. ასევე, მნიშვნელოვანია ქვეყნის საგარეო პოლიტიკური კურსის ვექტორი და ის შესაძლო ზეგავლენა, რომელიც ამა თუ იმ არჩევანმა სახელმწიფოს უსაფრთხოების ალგორითმზე შეიძლება მოახდინოს. ხსენებული გამოწვევები სახელმწიფოს „ლიდერშიპს“ აკისრებს დიდ პასუხისმგებლობას ქვეყანა გაატაროს ერთგვარ „ბენვის ხიდზე“, რათა საქართველომ რეალურად დაიმკვიდროს დამსახურებული ადგილი შემდგომ, განვითარებულ, თანამდროვე, დემოკრატიულ სახელმწიფოთა შორის.

ერის მრავალგვარი ინტერესებიდან ერთ-ერთი უმთავრესთაგანია მისი უსაფრთხოების უზრუნველყოფა. ამიტომაც უსაფრთხოების პოლიტიკა ერის ინტერესებს, ანუ ეროვნულ ინტერესებს ეფუძნება. აქედან გამომდინარე ეროვნული ინტერესების სწორად გაგება და ობიექტურად გაცნობიერება არსებითად განსაზღვრავს ეროვნული უსაფრთხოების პოლიტიკის ეფექტიანობას და შედეგიანობას.

XXI საუკუნის საერთაშორისო ურთიერთობების სისტემაში არსებული სახელმწიფოებისათვის უსაფრთხოება და მისი ეროვნული უსაფრთხოების სტრატეგიაში, ასევე მასთან დაკავშირებულ ნორმატიული აქტებში ინსტიტუციონალიზაცია სერიოზულ საზრუნავს წარმოადგენს. აღნიშნული მოითხოვს ნაციონალური/ეროვნული დონის ცალკეული სტრატეგიების დეტალურ შემუშავებას, რომლებიც ადეკვატური იქნება კონკრეტულ სახელმწიფოს გეოპოლიტიკური გამოწვევების და იმ გლობალური კონიუქტურისა, რომელშიც იმყოფება მოცემული საერთაშორისო სამართლის სუბიექტი.

უსაფრთხოებას, როგორც ცალკეულ ცნებას, თავად გააჩნია უამრავი ინტერპრეტაცია, თუმცა, როდესაც საუბარია ეროვნული უსაფრთხოების საკითხებზე, ტერმინი ძირითადად ისტორიული ფასეულობების, ეროვნული ღირებულებების ჭრილში განიხილება ანუ იმ საფრთხეების პრევენციას გულისხმობს, რომლებიც შესაძლოა ამ ღირებულებებს დაემუქროს. ვოლტერ ლიპმანი, ცნობილი ამერიკელი მოაზროვნე, „ცივი ომის“ იდეოლოგიის ერთ-ერთი ავტორი, არაერთი ამერიკელი პრეზიდენტის არაფორმალური მრჩეველი, უსაფრთხოების მიღწევას ასე აღწერდა: „ნაციის, სახელმწიფოს არსებობა მასშინ არის დაცული, თუ მას არ უწევს ძირეული ფასეულობების დათმობა ომის თავიდან აცილების მიზნით და ამ გამოწვევის არსებობის შემთხვევაში, აქვს უნარი დაიცვას ფასეულობები ასეთ ომში გამარჯვებით“.

დროთა განმავლობაში უსაფრთხოების იდეა საერთაშორისო სისტემაში გაფართოვდა და თავის თავში მოიცავს, როგორც ქვეყნის სამხედრო, თავდაცვით, სამოქალაქო საზოგადოებისა და კონკრეტული ინდივიდის უსაფრთხოებას, ასევე ტრანსნაციონალურ საკითხებს, დაწყებული ენერგეტიკული უსაფრთხოების, მასობრივი განადგურების იარაღის გავრცელების, საერთაშორისო ტერორიზმის და ნარკოტიკების საკითხებით, დამთავრებული კლიმატური ცვლილებებით, თუ გლობალური სიღარიბის პრობლემებით.

ზოგიერთი ქვეყანა ეროვნულ უსაფრთხოებას გლობალურ ბაზისზე ხედავს, სხვები რეგიონალურზე და მესამენი კი ფოკუსირებულები არიან საკუთარი საზღვრებისა და მის შიგნით უსაფრთხოების საკითხებზე. მას შემდეგ რაც ეს ყველაფერი განსაზღვრულია, შემდეგი ნაბიჯი არის ამ გააზრებული „ეროვნული“ და უსაფრთხოების“ ცნებების დაკავშირება სტრატეგიულ კონცეფციასთან.

ზოგადად სტრატეგია გათვლილი ურ-

თიერთკავშირია მიზნებსა და საშუალებებს, შესაძლებლობებსა და ჩანაფიქრებს, ძალასა და მისი გამოყენების მიზნობრიობას შორის. სახელმწიფოს შემთხვევაში, ეროვნული უსაფრთხოების სტრატეგია ემსახურება ქვეყნის მცდელობას მიაღწიოს საუკეთესოს საკუთარი უსაფრთხოებისათვის. ამ ყოველივეს ემსახურება ქვეყნის ეროვნული უსაფრთხოების სტრატეგია/კონცეფცია და მისგან გამომდინარე სუბსტრატეგიები.

ეროვნული უსაფრთხოების სტრატეგია შესაძლოა გაგებული იქნას, როგორც: სახელმწიფოს პოლიტიკური, ეკონომიკური, ენერგეტიკული, სამართლებრივი, ისტორიული, სოციალურ-ფსიქოლოგიური და სამხედრო ინტერესების გამომხატველი ნორმების ერთობლიობა, რომლებიც ზედმინვენიტ უნდა შეესაბამებოდნენ სახელმწიფოს მიერ წარმოებულ საერთაშორისო რეალპოლიტიკას. ამ პროცესის მიზანია ქვეყანამ საჯარო, ოფიციალური დეკლარირება მოახდინოს იმ ხედვისა, რის მეშვეობითაც აპირებს საკუთარი უსაფრთხოების მიზნების მიღწევას, როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე საერთაშორისო სივრცეში. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ არსებობს სუბსტრატეგიული დოკუმენტების სახეობები, რომლებიც ეროვნული უსაფრთხოების საკითხებს ეხება. საქართველოს შემთხვევაში ამგვარ დოკუმენტებად შესაძლოა განვიხილოთ „ეროვნული თავდაცვის სტრატეგია“ ან „საფრთხეების შეფასების დოკუმენტი“ აქედან სწორედ ეროვნული უსაფრთხოების სტრატეგია არის ყველაზე მოცულობითი თავისი მნიშვნელობათა და შინაარსით.

ეროვნული უსაფრთხოების სტრატეგიის ფორმულირების პროცესი, პერმანენტული პოლიტიკური პროცესია, რომლის მიზანი უსაფრთხოების პოლიტიკისა და სტრატეგიის დაბალანსებაა. უსაფრთხოების გარემო მუდმივი დინამიკის და ცვალებადობის მატარებელია, ამიტომ მუდმივად უნდა ხდებოდეს მისი შეფასება და გადაფასება თუ რამდენად შეესაბამება შემუშავებული ეროვნული უსაფრთხოების სტრატეგიის მიზნები და ამოცანები რეალურ ეროვნულ ინტერესებს;

ეროვნული უსაფრთხოების სტრატეგიის განახლება და კონცეპტუალურად შეცვლა გადაუდებელი, სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი საკითხია საქართველოს-თვის, სადაც შეცდომის ზღვარი ძალიან მცირეა, ხოლო შეცდომის პოტენციური შედეგები ძალზე მნიშვნელოვანი. იმ მოღვაწეებს რომლებიც მიიღებენ მონაწილეობას ეროვნული უსაფრთხოების სტრატეგიის განახლების პროცესში გათავისებული უნდა ჰქონდეთ ქვეყნის სასიცოცხლო ინტერესები, უმთავრესი საფრთხეები და შესაძლებლობები, რომლებიც სახელმწიფოს გააჩნია ამ საფრთხეების ნეიტრალიზებისათვის, ყველა აღნიშნული კომპონენტი უნდა გაითვალისწინოს არა ტაქტიკურ დონეზე არამედ გრძელვადიანი, სტრატეგიული რისკებისა და გამოწვევების დეტალური გაანალიზების საფუძველზე. სტრატეგია, რომელიც ფაქტურად ფორმას მისცემს ქვეყნის საგარეო პოლიტი-

კას, დიპლომატიას, თავდაცვისა და უსაფრთხოების მიმართულებებს იქნება სახელმწიფოს ინტერესების, საფრთხეების, არსებული რესურსების გამოყენებისა და მომავალში გასატარებელი პოლიტიკის ინტეგრირებულ კონცეფცია. აქედან გამომდინარე, საქართველოს ეროვნული უსაფრთხოების დილემის გადაჭრისათვის საჭიროა რეგიონალური და გლობალური პროცესების, ფასეულობით, ისტორიული ასპექტების, სახელმწიფოებრივი მოწყობის პრინციპებისა და ეკონომიკური ურთიერთობების ღრმა ანალიზი, რომელიც გააზრებულ, რაციონალურ დასკვნებზე დამყარებულ სახელმწიფოებრივ ხედვის ჩამოყალიბებას, რაც საბოლოო ჯამში შესაძლებელს გახდის შეიქმნას სრულფასოვანი ეროვნული უსაფრთხოების სტრატეგია.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. საქართველოს ეროვნული უსაფრთხოების კონცეფცია;
2. ჯ. გახოკიძე — ეროვნული უსაფრთხოების ძირითადი პრობლემები;
3. ჯ. გახოკიძე — გზა, რომელმაც არ მიგვიყვანა სამართლებრივ სახელმწიფომდე;
4. ს. ნილ მაკფარლენი - „საქართველო: ეროვნული უსაფრთხოების კონცეფცია და ეროვნული უსაფრთხოება“; პროგრამული სტატია 2012/0;
5. <http://strate.ge/> g. anTaZe - saqarTvelos strategiuli dilema;
6. <http://www.wsj.com/articles/americas-vital-interests-are-at-stake-in-georgia-1479861103>;
7. <http://can.ge/2016/04/29/>.